

Szymańska, Irena

Venditionis asini syngrapha

The Journal of Juristic Papyrology 2, 115-119

1948

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

VENDITIONIS ASINI SYNGRAPHA

Oxyrhynchi 10 × 25 cm a. 311 p. Chr. n.

Inter instrumenta privata, quae bello peracto in collectionem Varsoviensem ex Universitate Vratislaviensi pervenerunt, charta quaedam papyracea invenitur anno 311 inscripta et ad syngrapham venditionis asini in pago Oxyrhynchico confectam pertinens. Venditor cui Aurelius Zacaon est nomen ex vico Πανερεί Aurelio Heracla emptori testatur se ei asinum marem nigrum pullum pretio talentorum sex et trium milium drachmarum vendidisse. De cunctis quaestionibus, quae ad emptiones animalium pertinent, olim accuratissime egit Orsolina Montevecchi in commentariis q. i. *Aegyptus* XIX, 1959 p. 11 sq. et praesertim p. 33 sq., *Ricerche di sociologia nei documenti dell'Egitto greco-romano*, cf. etiam R. Taubenschlag *The Law of Greco-Roman Egypt in the Light of the Papyri*, New York 1944, p. 252 sq. Syngraphae, quae adhuc in papyris exstant et ad emptionem vel venditionem asinorum pertinent, in tria temporis spatia ab Itolorum muliere docta divisae sunt. Ad primum igitur pertinent eae, quae ss. I et II p. Chr. n. usque ad a. 180 perfectae sunt. Hoc tempore asini pretio 100 drachmarum et quod rarius accidit 200 drachmarum, vel plus adeo emissent. S. II exeunte et s. III ineunte, cum pecunia Romana se in peius declinare coepisset, et asini iam pretio 400, 500, 600 drachmarum emebantur, saeculo denique III medio et exeunte atque postea s. IV propter magnam nummorum copiam asini impenso pretio 5, 6, 10, nonnunquam vero etiam 40 talentorum traduntur.

Quae syngrapha ipso suo contextu ad chartam Berolinensem BGU II 373 proxime accedere videtur atque e his fere partibus composita est:

- 1) Venditor emptori profitetur se ei animal quoddam vendidisse; quod his fere verbis exprimitur: ὁ δεῖνα τῷ δεῖνι ὁμολογεῖ πεπρακέναι, et deinde animal de quo agitur describi solet:

a) ab eius cutis colore: λευκός Flor. 53, 6; 16 (IV); λευκόχρωμος Preis. 37, 7. Grenf. I 10, 11, Petr. I, III; λευκόχρους Lond. 333, 22; μύχρους Soc. 38, 6; Fay. 92, 12. Lond. 282, 12; 313, 17; Gen. 23, 4; BGU 527, 12; 584, 4 μύχρωμος Oxy. 1707, 6; λευκομύχρους BGU 228, 4; 1066, 6; Lond. 303, 16; λευκόστερνος BGU 982, 9; μέλας Flor. 9, 13; περιμέλας BGU 806, 4; γελιδωνιαίος Thead. 4, 5.

b) aetas animalis designatur: ἄβολος Hamb. 33 II, 3, 20; πρωτοβόλος BGU 584, 3; δευτεροβόλος Oxy. 1708, 10; τετραβόλος Soc. 79, 10; τέλειος BGU 806, 3; πῶλος Lille 8, 9;

2) Venditor de pretio ex composito a se accepto profitetur.

3) Sequuntur stipulationis clausulae.

Inter papyros, quae in vico Theadelphia ad lucem surrexerunt, domus Zacaonis Σαταβούτος filii e s. IV ineunte plerumque occurrit, sed ad syngrapham Varsoviensem supplementam nihil, quod dolemus, confert.

Ἰπατίας τῶν δεσπ[ο]τῶν ἡμῶν

Γαλερίου Οὐαλερίου Μαξίμ[ι]ανου Σε[β]αστοῦ

τὸ ἡ' καὶ Γαλερίου Οὐαλ[ε]ρίου Μαξίμινου

Σεβαστοῦ το β'

5 Ἀδρήλιος Ζακάων Οσ. ποσ. τος

Μαθάσιος ἀπὸ κώμης Π[α]νευ[ε]ί

τοῦ Ὀξυρυγχείτου νο[μ]οῦ Ἀδρηλίω

Ἡρακλᾶ Ὀρίωνος διὰ . . . μω . ος

ἀπὸ τῆς λαμ(πράς) καὶ λαμ(προτάτης) Ὀξυρύγ(χων)

10 πόλεως χαίρειν) . ὁμολογῶ

πεπρακέναι σοι ἐπ' ἀγοράς τοῦ Ὀξυ(ρυγχείτου)

ἕνον ἄρειον μελανόχρωτ(α)

ἄβωλον τιμῆς τῆς συμπε[φω-

νημ[έν]ης πρὸς ἀλλήλους ἀργ[υ]ρίου

15 Σεβαστ[ῶ]ν νομίσματος τάλα[ν-

- τα ἔξ καὶ δραχμὰς τρισχιλίας, [ἧ ἀ-
 πολαμβάνει(ς) αὐτόν. ἀπέσχον
 παρὰ [σοῦ] ἐκ πλήρ[ο]υς διὰ χειρὸς
 περὶ ἧς ἀριθμήσεως ἐπερωτη-
 20 θῆς ὠμολόγησα. τ[ὸν] δ' αὐτὸν ὄνον
 ἐντεῦθεν παρίληφας παρ' ἑμο[ῦ] τοῦ-
 τον τοιοῦτον ἀναπόριφον καὶ ἀν-
 ἐπίλημπτον [κ]αὶ βεβαιώσ(ω)
 πάσῃ βεβαιώσει καὶ τὸν ἐπελευ-
 25 σόμενον τοῦτο[ν] πρὶν ἐπάναγκες
 ἀποστήσω παραχρῆ[μα] ταῖς ἑμ[αυτο]ῦ)
 δαπάναις καθάπερ [ἐκ δίκ]ης. κυρία
 ἢ πράσις [ἀ]πλή γρα[φεῖσα] καὶ ἐπερω-
 τηθῆς ὠμολόγησα. [ἔτους γ̄ καὶ β̄
 30 ὑπατίας μηνὶ Ἰῶσαι|
 Αὐρήλιος Ζακάω[ν] πέπρακα
 τὸν προει[ρημέ]νον ὄνον [καὶ ἔσχον
 τὴν τιμὴν πλήρ]ης, ὡς πρόκειται.
 Αὐρήλιος Ὀρίων ἔγρα[ψα] ὑπὲρ αὐτοῦ
 35 μὴ εἰδότης γράμμα[τα].

6. Πανευεῖ: cf. Oxy. 626, 3; 747, 18; 1559, 9; Μαθάσις nomen novum esse videtur, sed cf. Μαθαῖος, Μαθείας.

13. I. ἄβολον.

24. I. βεβαιώσει.

28. πράσις ἀπλή γραφεῖσα: cf. Oxy. 1277, 13.

28. I. ἐπερωτηθείς.

30. ὑπατίας μηνὶ Ἰῶσαι|... lectio certa esse videtur, sed de quo mense agatur plane in dubio sum.

Dominis nostris Galerio Valerio Maximiano Augusto VIII Galerio Valerio Maximino Augusto II consulibus Aurelius Zacaon ex vico Πανευεῖ Oxyrhynchici pagi Aurelio Heraclā Horionis per ex clarissimo et magnificen-
 tissimo oppido Oxyrhynchorum salutem dicit. Confiteor me

tibi vendidisse in foro Oxyrhynchici (pagi) asinum marem nigrum pullum pretio inter nos composito nummis argenteis Augustorum talentorum sex et drachmarum trium milium, quo pretio illum redimis. Accepi a te in completo per manus de qua summa interrogatus professus sum. Ipsum vero asinum inde a me accepisti atque illum non redhibendum neque retrahendum et omnem auctoritatem praestabo atque si quis de eo questionem fecerit, statim meis propriis sumptibus, velut ex sententia forensi, repellam. Venditionis syngrapha semel perfecta legitima esto et interrogatus professus sum. Anno VIII et II consulatus, mense --- Aurelius Zacaon vendidi asinum supra allatum et accepi pretium in completo sicut propositum est. Aurelius Horion scripsi pro illo scripturae inscio.

Syngrapha exarata est ea forma, quae χειρόγραφον appellari solet atque in talibus instrumentis saepe fit obvia, cf. Taubenschlag, *The Law* 253 n. 6.

17-19. Venditor de pretio a se ex composito nummis praesentibus de manu in manum accepto profitetur.

19-20. Stipulationis clausula.

22-23. Animal traditum esse confirmatur, cf. Taubenschlag, *l. c.* 253 n. 5; ad ἀναπορίφου clausulam cf. Mitteis, *Grundz.* 185 n. 5; 192; quod pertinet ad ἀνεπίλημπτον, quae vox praeter necessitatem hoc loco scripta occurrit, cf. Preisigke, *Wörterbuch* s. v.

23-24. De βεβαιώσεως formula, si quae evictio acciderit, cf. Taubenschlag, *l. c.* 253. Res singularis esse videtur, quod si forte condiciones huius pacti non serventur, βεβαιώσεως clausula nullā poenā sancitur.

27. Ad clausulam καθάπερ ἐκ δίχης cf. Taubenschlag, *l. c.* 408.

28-29. Quam parvi momenti syngrapham conscribentibus fuerit haec clausula bis in papyro repetita, inde elucet, quod nihil iam nisi formula usu trita facta est.

31-33. Venditio asini et pecunia a venditore accepta confirmatur.

34-35. Subscriptio emptoris, qui scribendi artis inscius fuit, ab Aurelio Horione suscipitur.

Magistris meis Georgio Manteuffel et Raphaeli Taubenschlag, qui in charta legenda supplendaque mihi praesto fuerunt, grates debitas ago.

Irena Szymańska

[Varsoviae]